

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre . . . 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét illető
küldemények a szerkesztő-
nek, anyagiak a laptulaj-
donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KOZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyiltér sora 25 kr.

Bélyegdíj minden hirdetésnél
30 kr.

A hirdetések Bittermann
Nándor könyv- és könyvadá-
jában és a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelenik minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

A zomborvidéki vízlecsapolások.

ly nagy fontosságú azon műszaki leírás, mely a mi- nap e lapban is megjelent és mely tíz szomszédos község belvízeinek lecsapolásával foglalkozik, hogy indítva érzem magamat, mint régi gyakorlati gazda s e környék alapos ismerője, nézeteimet lehető rövidséggel és határozottsággal köztudomásra juttatni s az intéző köröknek szíves figyelembe vételre ajánlani.

Előre bocsájtom, hogy a kulturmérnököknek fáradságos és nagyterjedelmű munkáját teljes elismeréssel méltatom, s ha nézeteim elmondásában azokból egyetmást kifogásolok, ezt leginkább azért teszem, hogy nekik alkalmat nyújtsak a megcáfolásra, — polgártársaimat pedig biztosítom, hogy a nagy pénzösszegbe kerülő munkálatot megfelelő körültekintés előzte meg.

Azon nagymérvű pusztítások után, melyeket a belvizek környékünkön az előző években, de leginkább 1871 1877 és 1881-ben okoztak, a földbirtokosok körében élénk hajlandóság támadt az iránt, hogy ezen keserves állapotnak valahára vége szakadjon. Ezért, midőn a magas kormány kulturmérnököket küldött ki, hogy az ártereket fölvegyék és azok lecsapolására terveket készítsenek: a polgárság ezen kezdeményt bizalommal és örömmel üdvözölte. Most immár előttünk fekszenek a kulturmérnökök munkálatai és önmagunk iránti kötelességünk, azoknak theoretice bizonyára helyes számításait praktice megbeszélni.

Köztudomású tény, hogy a zombori földek nem annyira a saját belvízeiktől szenvednek, mint inkább a krusevlyai, sztanicsi, militicsi és csanopolyai határokról ide átözönlő csapadékoktól. Így hát nagyon helyesen fogták fel a feladatot a kulturmérnökök annyiban, hogy az egész zombori határ hosszában, a régi ároknak felhasználásával oly széles csatorna ásassék, melyen nemcsak a zombori, hanem a szomszédos határok vizei is együttesen a Ferenc-csatorna második tartányába lecsapolhatók legyenek.

Azon körülmény, hogy a zombori határ a szomszéd községekenél jóval mélyebben fekszik, arra kényszerítette a kulturmérnököket, hogy a főcsatornát, mely a zombori vizeket is hivatva lesz levezetni, jelentékenyen megmélyítsék. Eltekintve attól, hogy a zombori határnak most is van és mindig volt — bár tökéletlen — természetes lefolyása a Ferenc-csatornába: az említett főcsatorna két eredendő bűnből leledzik.

Először a zombori határ alatti fekvése a csatornának túlságos mélyre tervezését parancsolja s így annak esése a második tartányig nevésséges csekély, mert egy kilométerre alig 7-8 centiméter esik.

Másodszor ezen mélyítés által a földmunka roppant nagy mértékben felszaporodott s így a tervezett csatornának kiépítési ára roppant magasra emelkedett.

Ezekhez járulnak ama nehézségek, melyek a homokos, eres és vízjárásos talajban magát a kiásást gátolni, a minél előbbi beiszaposodást pedig elősegíteni s így elkészülés után az állandó karbantartás költségeit nagyban fokozni fogják.

Ha a főcsatorna csak a környékbeli és nem egyszersmind a mi határunk vizeit lenne hivatva levezetni, akkor sokkal nagyobb lenne az esése, kisebb a mélysége és így olcsóbb a kiállítás, de különösen jutányosabb lenne jókarban tartása. Ellenben a zombori határ belvizeit a természetes esések, kész árok, de különösen a Mosztonga egyes ágainak felhasználása által biztosabban és olcsóbban lehetne irányítani a csatorna első tartánya felé, a hova most is

több helyen — csak hogy persze a gondviselés irgalmából beleszurog.

Az is sok aggodalomra ad okot, vajjon képes lesz-e a tervbe vett főcsatorna a vadvizeket az egész megjelölt ártérről idejekorán levezetni?

Meglehet, hogy a középszerű és szokványosnak fölvevett esővíz-mennyiség a fölvevett főcsatornai keresztmetszetek mellett elméletileg csakugyan leszalad a fölvevett harminc nap alatt. De hogy a gyakorlatban is így lesz, Tamás vagyok benne. Egyedül helyes vagy legalább sokkal megnyugtatóbb lett volna az 1870. évi október 20-tól 1871. április 1-ig tapasztalt és eddig legnagyobb mérvűnek ismert csapadék mennyiségét venni alapul a főcsatorna méreteinek megállapításánál.

Továbbá szükséges lett volna ezen pontnál eldönteni azt a nehéz és kates kérdés, vajjon a munkába vett árterület vize kizárólag az e-től származik-e? avagy vajjon nem-e gyülemlekednek ott össze a telecskai dombok nyomása folytán más felfakadó és a mélyebb pontok felé természetesen áramló talajvizek?

Ha az ember figyelembe veszi, hogy e tekintetben megbízható pontos adatok nincsenek; továbbá hogy a tervezett főcsatornának esése Rigycától a csanopolyai határig jelentékeny, ellenben a zombori határtól kezdve egész Kis-Sztapárig nagyon csekély: nem zárkozhatik el azon aggodalom elől, hogy rendkívüli esőzések vagy hirtelen hóolvadások esetében a zombori, militicsi és csanopolyai határokról nagy tömegben zúduló víz városunk határát, a csatorna partjain kicsapván, veszedelmesen előzönl. És ezen valószínű eshetőség ellen, nincsen a kulturmérnöki tervben a csatorna partjainak alkalmas öltésekkel való védelme és megfelelő zsilipek beillesztése által gondoskodva.

Minden nehézségeket megoldatlanul hagyja e terv és mégis igéri, hogy ármentesít 20881 holdnyi területet, melyből 1132 hold a zombori határra esik. És minthogy a csatornázás költsége 344553 frtra van előirányozva, így tehát egy katasztrális holdra 16 frt 50 kr. költség volna a tervezet szerint kivetendő.

Hiszen még ezt a 16 frt 50 krt szívesen meg lehetne fizetni, ha az ember biztos lehetne az iránt, hogy ezen összeggel egyszer mindenkorra kimenekül a bajból. Csak hogy miután ezen költségelőirányzat nem alapul részletekig kidolgozott terveken, hanem inkább általánosan felvett átlag összegnek tekinthető: a csatornák projektált mélysége alkalmával fölmerülhet előrelátatlan akadályokkal szemben inkább kicsinek mint nagyoknak mondható. Annál inkább áll ezen föltevés, mert már is sok birtokos rebesgeti, hogy soha el nem borított földeik is ártér gyanánt szerepelnek a munkálattal, vagy legalább nagyobb mértékben vannak a valóságnál, vízkárosultak gyanánt fölveve. Ennek folytán előrelátólag sok reklamáció fog beérkezni és így a fölvettnél jóval kevesebb számú holdnak kellvén a vízlecsapolási és karbantartási összegeket viselni, az egy holdra eső teher a fölvevett tizenhatedfél trtnál természetesen jóval magasabb leend.

Azonban még kétszer, vagy háromszor akora költség sem lenne elviselhetlen, ha a víztől mentesítendő területek olyan talajuk volna, a minőn sikerrel lehet mezőgazdálkodást kezdeni. De a dolog nem így áll, mert a most viz alatt álló területek sekély tavak inkább, melyeknek feneke szikortalomban gazdag és így termékeny, mint pl a Zombor város tulajdonához tartozó baráké. Ezek tehát lecsapolatásuk után is évek során át dacolnának bármily áldozatkészség mellett a célba veendő művelési kísérlettel.

Mindezeket összefogva tekintettel egyrészt a tervezett csatorna csekély esésére, annak könnyű és gyakori beiszaposodására, másrészt a belvízlepte területeknek nagyobb részét csekély gazdasági értékére és a holdankint viselendő nagy teherre: a nélkül hogy a me-

gyenkben dicséretesen működő kulturmérnökök munkálatainak értékéből levonni akarnék, tisztelettel figyelmeztetem mindazokat a kiket illet, hogy ezen roppant költséges munkálattal megkezdése előtt az intéző férfiaknak szükséges óvatosságot és tapintatot a legkomolyabban szem előtt tartani sziveskedjenek.

Ha erőm és időm engedi a zombori határ belvízmentesítéséről más alkalommal mondanom el nézetemet.

Egy öreg gazda.

A népnevelés faktorai.

Ha csak kevéssé is tanulmány tárgyává tesszük az emberiség történetét, esalhatatlanul azon meggyőződésre jutunk, miszerint bármely nemzet fennállásának, nagyságának és jövődjétől mindenkor elengedhetlen feltételei voltak: a folytonos művelődés és az erkölcsi nemesbülés.

E két magasztos tényezőnek kell karöltve járnia, hogy a szorgalom s ennek nyomában a munka, tudomány és boldogság megszülessenek és viruljanak.

A mely nemzetnél e két legfontosabb emeltyű között az egyensúly megszűnik, a mely nemzet a kor követelte módon a szellemi művelődésben előre nem igyekszik, vagy pláne az erkölcsben aláhanyatlak, annak a nemzetnek pusztulnia kell, vesznie és pusztulnia irtoztaton!

A nemzetek életének említett két hatalmas tényezőjét, ama szentelt szavak magasztos értelmét, csak az erkölcsileg művelt emberek foghatják föl, csak mint ilyenek használhatják azokat úgy a saját, mint mások boldogságának megalapítására.

A kik képesek belátni és meg vannak győződve arról, hogy a művelődés valódi célja nem csak a kor szelleméhez való alkalmazkodás képességének fejlesztésében áll, hanem az erkölcsök tökéletesítésében s nem sbitésében is: azoknak nem szükséges bizonyítani, hogy a tudomány tömése mellett mennyire szükséges a nemzet, a nép erkölcsének minden gonoszról való megmentése és nemesítése.

Azonban erre korántsem elég az iskola egymaga. Hogy a magasztos cél elérve legyen, okvetlenül szükséges az élet iskolájának, a társadalomnak közreműködése is.

Hja! de hogy vagyunk mi e tekintetben? Ha jól körül nézzük magunkat, azt vesszük észre, hogy ama keveset is, a mit az iskola és egyház óriási erővel épít, a társadalom, a helyett, hogy azt ápolná, még alapjából is kifogatja.

Valóban mely megindulás és keserű érzélem futja át az ember egész lényét, midőn azon szomorú valóról kell meggyőződnie, hogy még a törvényhozás magasztos csarnokában is a vallás-erőles nevelés kiűzőbűlését, mint a legszükségesebb oktatási reformot hangsúlyozzák.

Igen, hazánk egyik kiváló tudósa, — egy Hermann Ottó, mint országos képviselő, — a célon túl löve, a pozitív tudás és becsületérzés művelését tekinti és ajánlja egyedüli munkálási célul, a vallás-erkölcsös nevelést mellőzni, sőt kiküszöbölni akarja az iskolából.

A nagy elméből kipattant e szellemi szikrák, ha élenyre találnak, emésztő tüzzé nőhetik magukat; a virágos szavakba öltöztetett javaslati igekészor, ha megtettesül — töviskorona lesz nemzetünk szegény fejére.

A vallás-erkölcsös nevelést az iskolából kizárni s csak tudomány tömással foglalkozni — csak félemler nevelés.

Mintha bizony az ember csak értelmi s nem egyszersmind erkölcsi lény is volna? Mit is mond Spenczer H.? Azt, hogy: „Egy csipetnyi erkölcsi élet felér egy kéve tudománnyal.”

Avagy nem igaz már a költő ama sokat hangoztatott szava, mely szerint: „Minden ország támasza, talpköve a tiszta erkölcs, mely ha megvész, Róma ledől s rabigába görbed.”

Es úgy hiszem, az is igaz, a mit Rónay Jácint irt: „Mig Görögthon és Róma vallásos vala: addig lebirta győzni szenvedélyeit és legyőzhetően állott a csatatéren; de miután azon a brones, mely indulatai és szenvedélyei veszes hánykodásait összetartja vala, — szétrepedt s miután a vallás megvetésével az erénytelenség mindennemű mérgetesébe szívódott volt, — a honzeretetet kinécszomj, az egyszerűséget fényűzés, az ömegtágadást önzés, gyáva kéjgés, az egyetértést pártidüh váltotta fel. Es mi lett sorsuk e nagyszerű népeknek? Önvérők ellen támadtak fel s előbb csüppenként, utóbb patakként onták azt, míg végre az, mint tengerár csapott össze fölöttük s kitérölte őket a nemzetek sorából.”

Sok szó férne még Herman Ottó ur nagyszerű oktatási reform elvéhez, de ezuttal csak ennyit kívántam megjegyezni, és mint igénytelenségem munkakörébe vágó dologra szerény nézetemnek kifejezést adni.

Nézzük már most, hogy vagyunk a társadalommal? Ez, a helyett, hogy a nemzeti kultúra előbbre vitelében, egyesületek, felolvasások, népkönyvtárak stb. által csak valamit is tenne: a kölesönös türelem

és összetartás érzetének hiánya által a nemes célokért ritkán találkozó önzetlen törekvéseket is megsemmisíteni törekszik. (E miatt Szt. Tamásan egy kis olvasó-kör sem alapítható)

Ugy hiszem a hazánkban levő, magasabb színvonalú iskolai és népkönyvtárak megszámlálása nem sok fáradságba kerülne; de nagyobb dolog lenne megszámlálni azon községeket, melyek ezen intézményt még csak hírből sem ismerik.

A helyett, hogy az egyes községekben a nép számára válogatott, sziv- és erkölcs-nemesítő közhasznú ismereteket tartalmazó könyvekből népkönyvtárakat alapítanánk, népies közművelődés folyóiratokból olvasóköriket rendeznénk, bűnös közönnyel szemléljük a „sajtószabadság” leple alatt romboló férgékként ritul elősködő ponyvairodalomnak, a nép művelődését aláássó, erkölcsét megmetyélező gaz és büzhödt garz-dalkodását.

Megengedjük, sőt föl se vesszük, hogy e gyalázatos irka-írka, melyekkel a nyomorult s furtangos szellemi gyilkosok a nép műveltségét fölhasználva, sötétséget árasztanak szegény fejükre s babonát, butaságot s a legnagyobb erkölcsi elcsúszást árasztják közöttük; — mondok megengedjük, hogy ez undok fércművek ország-szerte minden heti és országos vásáron, aljas lelkek által szabadon, erkölcsi undort keltő ámitással ordítva árultassanak.

Ki segíthet mind e bajokon?
Talán maga a tanító?!

Mik János,
tanító.

Hirek.

Jelen számunk vezérciklére különösen is felhívjuk a zombori és környékbeli birtokosok és intéző férfiak komoly figyelmét.

Herman Frigyes 4216 frtra b. ingatl. jun. 6. Torzsán elárvereztetnek.

Többfelől tudakozódtak a „Szabadka” címen Sziebenburger Károly ottani tanár szerkesztésében újonnan megindult lap tendenciája felől. Mi ezen kérdésekre felelt csodálkozunk, mert föltűnő e az, hogy a nagy Szabadkának is legyen oly lapja, mely a város érdekeit kiesínyes személyeskedés nélkül akarja szolgálni? Nem természetes-e, hogy az ottani magyar érzelmi életmód gyakorlati és értékesíteni kívánja személyes súlyát a közügyekben? Csoda-e, ha végre nagy sokára megúnta a tisztultabb izű közönség azt az útszéli pletykálkodást, melyet némely ottani lap következetesen folytatni nem átalotta? Nincs-e szükség egy ilyen új éraba induló városnak olyan szellemi közegre, mely végre az aprólékos kanapé-pörök és család-i tereferék szűk köréből kiemelkedve, méltóan foglalkozzék a megbeszélést sürgető közkérdésekkel? — Ezen ígéretek teszi az új lap programja és a homlokponon kiáltók díszes névsora elég kezességet ígér az eszménynek lehető megvalósulására. E jogosult várakozás érvényét majd megmutatja a jövő!

Apatinból írnak: Az itteni körülbelül 70* család áll ágostai és helvét hitvallású hitfelek közt komoly mozgalom támadt, egy külön közös hitközség szervezésére. Oppenländer Gyulának, az itteni felső népiskola egyik derék tanítójának, az ügy iránt kifejtett buzgó fáradozása folytán annyira érett a terv, hogy a legközelebb már külön isteni tiszteletet is tarthatnak a hívek s a legközelebbi iskolaév kezdetével felekezeti iskolát is nyithatnak. Az isteni tisztelet a felső népiskola egyik legtagasabb termében tartott meg, melyet az itteni, többségében igazán liberális érzelmű iskolaszék, e célra előkészítéssel átengedett. Nemcsak a terem, hanem az épület tagas folyosói is zsúfolásig megteltek úgy protestánsokkal, mint igen nagyszámú katolikusokkal és mózes vallásúakkal s feszült érdeklődéssel és ájtatossággal hallgatták meg a fisharmóniummal kísért szép egyházi énekeket, valamint Stieglmár János eszterházi ág. hitv. ev. lelkész ékesszóló modorral előadott lendületes, valódi humanizmusú áthatott, épületes német szónoklatát. Estve, a hitközség szervezkedése megünnepelésül társasvacsora rendeztetett, melyen Apatin előkelőbb polgárai, valláskülömbőség nélkül, részt vettek és gyönyörködtek Stieglmár, a szeretet szolgálatában álló áldozár méltóságához illő szép felköszöntőjében, melyet Apatin összes polgárainak békés egyetértésére mondott.

Petrovosczeleiről írnak: Kiss Sándor helybeli tanító örök hűségét esküdött Peze Mihály János községi tekintélyes gazda leányának, a csinos külsejű Orszének.

Az apatini utcai Weszelovszky-féle korecsma bérlője régtől tapasztalja, hogy a kasszából minduntalan hiányzik egy néhány hatos. Hosszú ideig nem tudott rájönni a tolvajra, míg végre gyanuja a korecsma sűtemény árulással üldögélő pékinasokra esett. Kedden délután lesbe állt és egy kis vartatra rögtön tetten csipte őket. Míg ugyanis ő látszólag le a pincébe indult, valójában pedig az udvari ablakon leskelődött, az egyik inas gyakorlott kézzel fölzárt a fiókot és tartalmába belemarkolt. Erre a vendéglős beugrott, a két pékinas kezét összekötözte és őket az egész utca derűltségére borjakötelen a kapitányság elé vezette.

Zirner S. és fia 7860 frtra becsült ingói jun. 8. Baján elárvereztetnek.

Petrovosczeleiről jó kézből értesülünk, hogy az ottani kántor nevével a tűzoltó-majális kapcsában hangzatosított ama vád, mintha ő a népet a mulatságból kizárta volna, úgy értendő, hogy sokan a kevésbé módosak közül sokalták a 40 kros belépődíjat és azt felére próbálták lealkudni. E vágyuk persze nem teljesedett s e miatti bosszújukban küldték be a minapi vádaskodást.

* A kalocsai főmegye schematizmusa szerint Apatinban összesen 45 lelek protestáns van; a legutolsó statisztikai hiv. fölvétel szerint pedig 38 ágostai és 43 helvét hitvallású, összesen 81 egyén lakik ott. Ezen számokból a 70 család „körülbelül” se jön ki. Ha az apatini protestánsok akarak valamint a hitközségek alakulás dolgában, helyesebb és biztosabb volna a zombori protestánsokkal érintkezni; mert itt van ágostai 201, helvét 216 (a schematizmus szerint); az országos statisztika szerint pedig 49, 205, helvét 267. Így egymás támogatása mellett a két község protestánsai, mintegy hatodfélszázán, csakugyan megtehették azt, amit Szabadkán nem egészen 300 protestáns lélek már eddig is jól sikerrel és szép morális haszonnal folytatt.

Ó-Becseről írnak: Múlt hó 31-én egyik helybeli szerb polgár fiának lakadalmát tartván, délután sokaság kocsiásra indultak el, egyik utcából a másikba. Nem csoda, ha ily alkalommal a vendégek, az ünnepölő egyének, a kocsiok, nem a legbeszámíthatóbb állapotban levén, ebből talán a lovakra is ragadván valami, szerencsétlenség történik. Ez alkalommal is kocsis-fordulás, testi és ruha sértések és egyéb kellemetlenségek merültek fel. Azért az a lakadalmalkalmával sebes ide oda hajtás mellőzendő volna. Más nap délebb a lakadalm tovább folyván, a szép számban megjelent vendégeket a völgegy nagy késsel szétgrasztotta, menyasszonyát és szüleit is Furcsa módja a vendéglátásnak. — Az utcákon zöldűnek a pocsolyák. E tekintetben a város-igét a legelső helyen szerepel. A bemenet mellett közvetlenül jobbra egy terjedelmes tónak is beillő nagy víz terület el, természetesen álló víz és már évek óta öröndvén létezésének. A kövezés alkalmával annyi föld, téglá, kő darabok hanyattak ki az utcákból, hogy ezekkel egészen betemethető lett volna a május hóban is már büzhödt álló víz. Mit szándékozik a község ezen legszebb mulató helyét undorító vízzel csinálni? Ezt megtérni nem szabad egészségi és szépségügyi szempontból. r. l.

Monostorszeghi plébános a pénzügyminiszter, mint kegyuraság által, a kalocsai érsek előtt Nagy Béla, csuroghi adminisztrátor praesentáltatt.

Stubovics József 4480 frtra b. ingói aug. 26. Ujvidéken elárvereztetnek.

Kohn J. 3946 frtra b. ingatl. jun. 8. Kulán elárvereztetnek.

Csöd. Schöthál M. ujvidéki lakos ellen, bejszept. 1. Csödbiztos: Alexich György trvszéki bíró, tömeggondnok: Szalay Lajos ügyvéd. — Dimitrievits és Sztojkovits ellen, csödb. Tornay Andre, tömegg. Bodrogi Gyula jun. 20. Szabadka.

A m. kir. pénzügyminiszter Kramberger József kulai adóhivatali elenőrt a palánkai adóhivatalhoz adó-pénztárnokká nevezte ki.

A Zasztava sajtópörét e hó 20-dikán tárgyalja a budapesti esküdtszék. A főügyesség nemzetiség ellen való igaztással vádolja Nancsics Lázárt, a Zasztava segéd-szerkesztőjét, ki e lap múlt évi 200 számának egy cikkében arra biztatja Délmagyarország szerb ifjúságát, hogy a piemonti lakosság módjára rázza le magáról az idegen jármót. A Zasztava kiadó-tulajdonosa Miletics Malica, Miletics Szvetozár leánya. — A tárgyaláson dr. Fekete Ödön főügyészi helyettes képviseli a vádat.

Ingus Henrik, zentai kereskedő beszüntette fizetéseit.

A baja szabadkai szárnyvonal felülvizsgálata, a mely f. hó 7-én veszi kezdetét a m. kir. közlekedésiügyi miniszter e rendelte.

Petruska Mária férj. Gondi Mátyásné Petrovosczeleiről férjével összeszólalkozván, ennek szemrehányásait annyira szívére vette, hogy a míg férje dolga után nézett, ő gyufaoldatot ivott és dacára az orvosi segítségnek több napi kioldás után meghalt.

A vámiletekeknek ezúttal történő fizetésénél vagy biztosításánál a törvény értelmében szedendő aranyárkelet-pótlék, 1885. évi június hóra, a birodalmi tanaesbun képviselt királyságok és országok es. kir. pénzügyminiszteriumával egyetértőleg, huszonnygy százalékban állapított meg.

A szabadkai takarékpénztár és népbank az „Erdélyrészi magyar közművelődési együlethez” mint örökös tag ötszáz forinttal hozzájárult.

Cégbejegyzések. Schossberger Ignác vegyeskereskedő O-Verbaszon, Gieszkan Adolf J. vegyeskereskedő Pivnicán, Petlingmayer Henrik vegyeskereskedő Feketehegyen, Manojlovics Demeter vegyeskereskedő Kereszturton, Geyer József vegyeskereskedő Cservenkán, Weber J. B. szatócs Feketehegyen, Czvetkovics Koszta fűszerkereskedő Zomborban, Huber Frigyes borkereskedő O-Szivacon, Gross R. vegyeskereskedő Kuczurán, Guttman B. vegyeskereskedő Kuczurán, Hoffmann Katalin rőföskereskedő Uj-Verbaszon, Löw Lujza üveg és vegyeskereskedő Uj-Verbaszon.

Kiskorú Berger Márk Izidor szabadkai illetőségű budapesti lakos vezetéknévét Bátorira változtatta.

Több rendbeli tudakozásra jelentjük, hogy az almási járásbeli táskolák felügyelője Sabjányi Jenő, jankováci tanító; a múlt számunkban közölt érdekes jelentést is ő írta.

Adán Gáspár Jenő szintársulata kitűnően, a közönség teljes meglegedésére működik.

Szerajevóban a megyénekből toborzó II. Károly király 6. sz. gy. ezred egyik általában kedvelt tisztje: Jerkov István főhadnagy, május 16-án szerencsétlenül járt: fegyverét tisztogatta és töltötte meg, midőn a fegyvert hirtelen leejtette, az elsült s egy öreg srét belement a lábába. Sebe nem látszott jelentékenynek s már szépen gyógyult is, midőn egyszerre tetanust kapott, ami aztán megölte. Bajtársai és ismerősei ösztönözve résztvevő kisérték örök nyugalomra az ifjú főhadnagy holttestét.

A szürkületi vörösség, mely 1883. év őszén rendes kísérője volt a nap lenyugtának és akkor a tudományos világban és a nagyközönségnél is oly nagy érdeklődést keltett, a múlt hóban, május 23-tól 29-ig ismételve igen szépen mutatkozott és különösen május 29-én igen intenzív mérveket öltött. Ezen tünemény tárgyában Gothardt Jenő ur, a herényi észlelde vezetője, a következőket írja: „Miután a sok különböző elmélet a tünemény magyarázatára elég telennek bizonyodott be, kívánatos volna, ha minél több megfigyelője akadna e rejtélyes tüneménynek, hogy a sok — lehetőleg egymástól távol eső helyeken gyűjtött — észlelési adatokból a tünemény sajátságait kismerni s ezen uton eredetét, okaira s időszakos fellépésének törvényére valami fényt deríteni lehetne. A megfigyelés, miután csak a főbb mozzanatok — keletet, maximum, megszűnés — idejének meghatározására szorítkozik (lehetőleg p-rekig valami vasuti- vagy távirtdai állomás órája szerint) igen kevés fáradsággal jár. Különösen tanárok és tanulók szolgálatbanának igen becses anyagot, ha a közelebbi szünidőben sétáik alkalmával a tünemény megfigyelésére néhány percet szentelnek s csak pár szóból és számból álló feljegyzéseiket levezelő lapon a herényi astrophysikai observatoriumnak (Szombathely mellett, Vas m.) be- küldenek.”

	711	701	713	703
Szegedtől Szabadkáiig.	omnibus.	személy.	omnibus.	személy.
Szegedről indul	3.30	8.10	10.45	6.52
Horgos „	4.21	8.38	11.36	7.20
Pálos „	5.01	9.05	12.16	7.47
Szabadka érkezik	5.20	9.18	12.35	8.00
	704	712	702	714
Szabadkától Szegedig.	személy.	omnibus.	személy.	omnibus.
Szabadka indul	6.30	2.33	6.38	10.35
Pálos „	6.44	2.54	6.53	10.51
Horgos „	7.10	3.41	7.19	11.29
Szeged érkezik	7.36	4.21	7.45	12.00
	812	804	802	
Szabadkától Eszékig.	omnibus.	személy.	személy.	
Szabadka indul	6.02	1.45	8.40	
Bajmok „	7.03	2.30	9.25	
Militics „	7.45	3.00	9.55	
Zombor „	8.13	3.22	10.16	
Szt. Iván „	8.42	3.43	10.37	
Szóna „	9.01	3.58	10.55	
Gombos érkezik	9.16	4.10	11.07	
Erdőd indul	11.06	5.12	12.30	
Dálya „	11.51	5.26	1.40	
Dráva-Szarvas „	12.12	5.43	1.57	
Eszékre érkezik	12.43	6.06	2.22	
	803	811	801	
Eszéktől Szabadkáiig.	személy.	omnibus.	személy.	
Eszékről indul	8.20	3.30	12.23	
Dráva-Szarvas „	8.48	4.02	12.55	
Dálya „	9.10	4.55	1.55	
Erdődre érkezik	9.26	5.11	2.09	
Gombosról indul	10.16	6.36	3.09	
Szóna „	10.31	6.54	3.25	
Szt. Iván „	10.46	7.15	3.40	
Zombor „	11.14	8.01	4.07	
Militics „	11.30	8.24	4.23	
Bajmok „	12.07	9.21	4.59	
Szabadka érkezik	12.49	10.12	5.41	
	507	505	511	
Zomborból Budapestig.	személy.	személy.	omnibus.	
Zombor indul	4.07	11.14	8.01	
Szabadka érkezik	5.41	12.49	10.12	
Szabadka indul	6.18	2.02	10.50	
Kis-Körös érkezik	7.57	3.43	1.13	
Kis-Körös indul	8.20	3.55	1.30	
Budapest érkezik	11.15	7.15	5.50	
	506	508	512	
Budapestről Zomborig.	személy.	személy.	omnibus.	
Budapest indul	7.55	3.25	9.00	
Kis-Körös érkezik	11.06	6.33	1.29	
Kis-Körös indul	11.15	6.40	1.49	
Szabadka érkezik	12.53	8.20	4.30	
Szabadka indul	1.45	8.40	5.02	
Zombor érkezik	3.15	10.10	8.03	
	*502	506	504	508
Zomborból Zimonyig.	kel. exp.	személy.	gyorsvonat	személy.
Zombor indul	11.14			4.07
Szabadka érkezik	12.49			5.41
Szabadka indul	9.39	1.23	6.28	9.10
Csantavér „	1.48		7.02	9.44
Topolya „	2.07		7.32	10.15
Kis-Hegyes-Feketehegy „	2.30		7.57	10.45
Verbasz-Kula „	2.50		8.11	11.11
Ó-Kér „	3.08		8.34	11.34
Kis-Hegyes-Feketehegy „	3.25		8.51	11.55
Ujvidék „	11.29	3.56	9.22	12.30
Pétervárad „	4.12		9.31	12.47
Karlóca „	4.23		9.40	1.03
Beeska „	4.46		9.58	1.40
India érkezik	5.01		10.12	2.02
Mitrovica „	7.09			1.40
Mitrovica indul	2.25		9.15	2.17
India „	5.08		9.52	2.34
Ó-Pazua „	5.21		10.05	2.51
Uj Pazua „	5.34		10.18	3.06
Batajnicia „	5.45		10.31	3.23
Zimony érkezik	12.57	6.06	9.57	3.33
	**501	507	503	505
Zimonyból Zomborig.	kel. exp.	személy.	gyorsvonat	személy.
Zimony indul	3.34	10.33	6.09	8.31
Batajnicia „	11.01		8.52	3.56
Uj-Pazua „	11.15		9.02	4.13
Ó-Pazua „	11.32		9.14	4.33
India érkezik	11.50	6.51	9.27	4.55
Mitrovica „			1.40	7.09
Mitrovica indul			2.25	7.38
India „	12.07	6.54	9.32	8.03
Beeska „	12.32		9.50	8.33
Karlóca „	1.05		7.27	10.12
Pétervárad „	1.21		7.36	10.23
Ujvidék „	5.09	1.49	7.51	10.44
Kis-Hegyes-Feketehegy „	2.18		11.09	6.50
Ó-Kér „	2.39		11.27	7.17
Verbasz-Kula „	3.06	8.35	11.50	8.17
Kis-Hegyes-Feketehegy „	3.29		12.09	8.46
Topolya „	4.02	9.05	12.36	9.16
Csantavér „	4.26		12.56	9.43
Szabadka érkezik	6.54	4.59	9.38	10.21
Szabadka indul		6.02		1.45
Zombor érkezik		8.03		3.15
	2512	2502		
Szabadkáról Bajálg.	omnibus.	személy.		
Budapestről indul	9.00	7.55		
Szegedről „	3.30	10.45		
Eszékről „	12.23	8.20		
Szabadka (vendéglő) „	6.40	2.30		
Csikéria „	7.17	3.01		
Bács-Almás „	7.52	3.33		
Bikity-Borsód „	8.28	4.04		
Baja érkezik	9.10	4.40		
	2501	2511		
Bajáról Szabadkáiig.	személy.	omnibus.		
Baja indul	10.13	7.14		
Bikity-Borsód „	10.51	7.59		
Bács-Almás „	11.31	8.46		
Csikéria „	11.55	9.15		
Szabadka (vendéglő) érkezik	12.25	9.50		
Budapestre „	7.15	5.50		
Szeg-dre „	4.21	12.00		
Eszékre „	6.06			

Észrevétel. A kövéren nyomott számok az esti 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli időt jelentik. A vonatok közlekedési ideje a budapesti idő szerint van ki-űntve.

A fumei „La Bilancia” f. évi május hó 30-án megjelent 121. számából: „Kir. gymnasiumunk tanolói, tanáraik kíséretében, holnap reggel 8 óra 30 perckor érkeznek körünkbe a károlyvárosi gyorsvonattal. A szivélyes és lelkesült fogadtatás, melyben minden általunk meglátogatott magyar városban részesültek, fényes bizonyítékot szolgáltat arra nézve, hogy Magyarországon legkevésbé sem hűlt le a fumeiek iránti szeretet, habár néhány félrevezetett mivont meg-tett közöttünk, hogy a testvériség és szeretet kö-lékét, mely évek hosszú során át fűzi a fumeieket ezen lovagias nemzethez, melynek egyedül köszönheti Fiume emelkedését, meglazítsa. Szerencsére ezen ne-

zsibbadásnak lehetne nevezni; a fogakra különösen reggelenként bizonyos tapadás nyak rakódik le, mely igen kellemetlen utózt hagy maga után; táplálékok élvezete nem látszik ezen sajátságos zsibbadt érzést eltávolítani, sőt ellenkezőleg azt inkább még fokozzák; a szemek beesnek s megsárgulnak, kezek és lábak hideg s tapadósakká válnak, mintegy hideg verítékekkel fedve. A beteg folytonos bágyadságot érez s az álmom nem ad neki új erőt; nemsokára rá a beteg ideges, ingerült s rosszkedvűvé válik; bal sejtelmek gyötrik; ha fekvő helyzetéből hirtelen felemelkedik, elszédül, fülzúgást kap s meg kell fogóznia valamibe, hogy össze ne rogyjon; belei eldugulnak, bőre legtöbbször száraz és forró lesz, vére megsűrűdik s alvadékosává válik s nem cirkulál rendszeren. Későbbben a beteg az ételt evés után csakhamar ismét kihányja, melynek olykor savanyus poshadat, néha pedig édeses ize van; gyakran szenved szívdobogásban s azon hiszemben van, hogy zsibbadt szívvel; végre azonban már semmi-féle táplálék nem marad meg benne, miután a bélcsatorna nyílása vagy már tökéletesen vagy legalább nagyrészt egészen el van dugulva.

De bármily elriasztó legyen is ezen betegség, mind a mellett a fenti körülményekben szenvedők még se esüggedjenek el, mert ezer közül kilencszáz kilencvenkilenc esetben nem szenvednek gyomorrákban, hanem pusztán csak emésztetlenségben, oly betegségben, mely igen könnyen gyógyítható, ha helyesen gyógykezelik. A legbiztosabb s legjobb szer ezen betegség ellen a „Shäker-kivonat“ növényi készítmény, mely az alább felsorolt gyógyszertárak mindegyikében megszereshető. Ezen kivonat a bajt alapjában támadja meg s azt gyökeresen kiirtja a testből.

Oly egynéneknek, kik dugulásban szenvednek, a Seigel-féle hashajtó labdacokra is van szükségük, a „Shäker kivonattal“ kapcsolatban. A Seigel-féle hashajtó labdacok meggyógyítják a dugulást, elűzik a lázt és a meghűlést, megszabadítják a főtájástól s elfojtják az epekiömlést. Ezek a legbiztosabb, legkellemetesebb s egyszerűs mind a legtekélyesebb labdacok minden eddig készítették között. A ki ezekkel csak egy kísérletet is tett, azok használatát bizonyára nem fogja abban hagyni. Enyhédeden s minden legkisebb fájdalom előidézése nélkül hat.

Ára egy palaek „Shäker-féle kivonatnak“ 1 frt 25 kr., 1 doboz „Seigel-féle hashajtó labdacoknak“ 50 kr. 20-8

Magyarországi főraktár:

Budapest, **Török József** gyógyszer-tára királyi utca 12.
Zomborban, **Gallé Emil** gyógyszer-tára.

HIRDETÉSEK.

Pályázati hirdetmény.

O-Becse mezőváros közigazgatási jegyzői irodájában egy irnoki hely üresedésben van, ezen állással 400 frt évi fizetés és a jegyző által megállapítandó de 200 frtot legalább évente tevő mellékjövdelem van összekötve.

Pályázni óhajtok kötelesek jegyzői szigorlat és eddigi működésüket tanúsító bizonylatot alólirottnak 14 nap alatt beküldeni, és azt beigazolni hogy a magyar és szerb nyelvet teljesen bírják.

Zavisis István,

3-3 jegyző.

Harkányi gyógyfürdő

Magyarország, Baranya vármegyében,
fürdőidény május 1-től szeptember 30-ig.

Habár ezen fürdő hírneve oly hosszú évek lefolyása óta számtalan kiváló gyógyeredményt által meg is lett alapítva, mégis a fürdőigazgatóság sok évi tapasztalat alapján kijelentheti, hogy ezen csodálatos gyógyfürdőnek ezrek és ezrek a leginkább és legnehezebb betegségeiben is egészségtelket és épségüket visszanyerték, a miért is a legnagyobb elismerést érdemli.

E fürdő a maga nemében egyenlőtlen; minden más akár belső, akár külső hason gyógyfürdőtől gyógyhatás tekintetében felülmúl; a mit különben az évről évre szaporodó vendégek száma is bizonyít.

Ezen 500 k. természetesen még az arányos kényelmi körülményekkel is rendelkező fürdő, **csúszós, kőszvény, görvélly, idült bőrkülsőre, aranyér, nőbántalmakra, fogamzási hiányok, sebészek, daganatok és bizonyos betegségek** által okozott **méregzések**re. továbbá **nép-, állati mirtigy-daganatokra, nehéz hallás, idült szembajok és ivarszervi bántalmak ellen.**

Az utazásra alkalmas Budapesti pécsi vasút, vagy a déli vasút Budapest-kamizsa-bácsi vonala, állomás: **Pécs,** a földi vasút Eszéken, a Villányi, Mohács pécsi vasút, állomás: **Villány.**

Posta, és távirati állomás.

Bővebb tudósítást a legnagyobb leggyógyosabb készítményekkel **Dr. HELLER JÓZSEF** orvos főorvos nyújt.

Harkány, 1885.

A fürdő-igazgatóság.

12-2

Hirdemény.

A zombori róm. kath. Egyházpénztár kezelősege ezennel közhírré teszi, hogy a plébánia lak alatt, ugy melléképületeiben létező 1, 2., 6., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 18., 19., 20., 21., 22., és 23., számú bolthelyiségek **1885. évi június 17-én délelőtti 9 órakor** az egyházpénztári irodában, nyilvános árverés útján 3 egymásután következő évre, a legtöbbet ígérőnek bérbe adni fognak.

Az árverési feltételek a pénztári irodában minden nap megtudhatók.

2-2 A róm. kath. Egyházpénztár kezelősege.

Árlejtési hirdetmény.

Vaskút községe által hozott és a tekintetes megyei közgyűlés által folyó évi április hó 28-án 452. sz. a. kelt jóváhagyott és így jogerős határozat alapján, alólirottn községi előjáróság részéről az ujonan építendő kántori lak és iskola kibővítése és átalakítási munkálat elkészítésére — ezennel árlejtés hirdetik **folyó évi június hó 8-ikának d. e. 8 órájára** oly formán, hogy a mérnöki tervrajzok alapján szerkesztett költségvetésben megállapított 7964 frt 37 knyi kikiáltási összegnek 10%-os százaléka, árlejtészi szándékozók által készpénz, avagy óvadék képes papirokban, — az árverés előtt — Tekintetes Latinovits Gyula járási szolgabíró ur mint az árlejtés vezetését teljesítő kezéhez lefizetendő.

Végül megjegyeztetik, hogy a kellő mennyiségű bánatpénzzel ellátott írásbeli ajánlatok is elfogadtnak, az árlejtésre vonatkozó többi feltételek a szokott hivatalos órákban a jegyzői irodában megtekinthetők.

Kelt Vaskúton, 1885. május 22-én.

Pacher Béla, 3-3 **Hirman Antal,** bíró

1716. sz.
k. ig. 1885

Pályázat.

Bács-Bodrogh vármegye almási szolgabírói járáshoz tartozó Kún-Baja községében leköszönés folytatás megüresedett község-orvosi állomásra ezennel pályázat hirdetik. — Ezen állomás ez évi június 9-én d. e. 9 órakor Kún-Baján a község házánál megtartandó választás útján fog betölteni.

Az állomással egybekötött javadalalmazás következő:

1. Évi készpénz fizetés . . . 500 frt — kr.
2. Nappali beteglátogatási díj . . . „ 20 „
3. Éjjeli beteglátogatási díj . . . „ 40 „
4. Halottszemléért díj . . . „ 20 „

A pályázók felhivatnak, hogy az 1876. évi XIV. t. c. 143. §-a értelmében felszerelt folyamodványaikat ez évi június hó 7-ik napjáig bezárólag alólirotthoz beküldjék.

B.-Almás, 1885. május 19-én.

Deák Zsigmond

(3-3) szolgabíró.

Hirdetmény.

A pacseri határban levő 220 hold (1200 ölével), fákkal körülkerített, egy tagban levő és tulajdonomat képező

első osztályú szántóföld

a rajta levő 40.000 drb jól kiégetett **téglával** együtt szabad kézből eladó

A venni szándékozók szóval vagy levélben bővebb felvilágosítást nyerhetnek egyedül és kizárólag nálam mint tulajdonosnál.

Ódry Bischoff Emma,

lakik Baján, saját ház. 6-5

1885

KLALLITÁS

MEGHÍVÁS.

A FOLYÓ ÉVI ORSZÁGOS KIÁLLITÁS ALKALMÁBÓL

CLAYTON & SHUTTLEWORTH

V. VÁCI KÖRÜT NO. BUDAPESTEN és VÁCI KÖRÜT 63.

SAJÁT, FÜLÖN E CÉLRE ÉPÍTETT HELYSÉGEIBEN, EGY RÉNDKIVÜL DUSÁN ELLÁTOTT

GAZDASÁGI GÉP-KIÁLLITÁST

BENDEZETT BE.

melynek szives megtekintésére az érdeklődők tisztelttel meghívotnak.

KLALLITÁS

1885

Egy tisztességes családból való, kellő képzettséggel bíró **frü Hecht Mark** könyvkereskedésében Zomborban (Iskola-utca Falcione Nándor-féle ház), azonnal **teljesen** felvétetik.

3-3

A torontálmezei gazdasági kiállításon 1884-ben **EZÜST DISZ-OKLEVÉLET** nyert.

A bécsi 1883. évi nemzetk. győztes. kiállításon **EZÜST ERMET** nyert.

A briszei 1882. évi kiállításon **BRONZ-ERMET** nyert.

A gráci 1880-ik évi országos kiállításon **ELISMERÉSI OKLEVÉLET** nyert.

A MOHAI ÁGNEFORSÁS

hazánk egyik legszénasavdúsabb **SAVANYU VÍZE**

Kitűnő szolgálatot tesz főleg az emésztési zavartoknál s a gyomornak az idegrendszer bántalmán alapuló bántalmán. Alkalmában a víz mindazon köröknél kiváló figyelmet érdemel, melyekben a szervi élet támogatása és az idegrendszer működésének feltökészése kívánatos.

Borral használva kiterjedt kedveltségnek örvend.

Édeskuty L. m. kir. udv. szállítónál, Budapest.

Kizárólagos főraktár

Ugyisntén kapható minden gyógyszer-tárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.

Az 1884-ik évi elszállítás **1,500,000 palack.**

Zomborban kapható: Falcione Gusztáv, Heindlhofer Róbert, Hrabovszky és Sztrilich, Weidinger S. és Zs. és Nikolics I. uraknál. 12-7